

CERCETĂRILE ARHEOLOGICE DIN JUDEȚUL GORJ Campaniile 1991 - 1996

Vasile Marinoiu, dr. Gheorghe Calotoiu

BUMBEȘTI - JIU, castru roman și așezare civilă.

Cercetări efectuate de Cristian M. Vlădescu, Gheorghe Poenaru-Bordea, Dan Ionescu, Vasile Marinoiu, Gheorghe Calotoiu, Mariana Marcu.

Între anii 1991 - 1993 s-au continuat cercetările din așezarea civilă. Pe traseul secțiunii S II/1990 s-au identificat mai multe complexe arheologice care erau, probabil, ateliere meșteșugărești, având suprafața marcată de pietre de râu. La 0,5 m sud de locuința C 4/1990 se afla o alta, C 5/1991, aceasta din urmă avea conturul marcat de un zid de pietre de râu, de mărimi diferite, talpa zidului de fundație aflându-se la - 0,97 m de la nivelul actual de călcare. Construcția de formă rectangulară, are dimensiunile de 8,70m × 10 m, orientată cu axa lungă pe direcția est - vest. Sub stratul de pietre, pe podeaua locuinței C 5 s-au observat porțiuni de pământ, puternic arse și un tambur circular din pietre de râu, special amenajat ca o vatră. Construcția, după materialul arheologic care a fost descoperit, pare a fi folosită ca atelier meșteșugăresc. Aici au apărut două fibule de bronz și un denar roman imperial de argint (198 d. Hr.), precum și două monede romane de bronz.

În anul 1993 s-a executat o secțiune de 25×2 m la 80 m sud de castrul cu zid de piatră. S-au găsit resturile unei locuințe romane din piatră, fără mortar, cu o vatră în interior, iar în apropierea acesteia o porțiune de drum din piatră de râu pe un strat de pietriș cu lățimea de 3,30 m și grosimea de 20 cm. De aici provin fragmente ceramice de la străchini, oale, amfore, fragmente de

cărămizi, țigle și olane, precum și o aplică din bronz ornamentată cu un motiv ajurat în formă de ancoră.

În luna august 1996, cercetările de salvare din așezarea civilă au continuat în zona locuinței descoperite în anul 1995, la circa 80 m sud-est de castru. Stratigrafic, se confirmă existența unui singur nivel de locuire, datat la sfârșitul secolului al II-lea și începutul secolului al III-lea. După decaparea stratului vegetal, urmele construcției apar la 20 cm., față de nivelul actual de călcare. Locuința, formată din două încăperi, are fundația din piatră de râu, fără legătură de mortar. Dimensiunea primei încăperi este de 6×4,80m, iar a celei de-a doua 1,70×1,30m. Paralel cu locuința, în partea estică, se află un drum pietruit lat de 1,80 m.

La adâncimea de 30 cm., în caroul 3, au ieșit la iveală două vase, un ulcior și o cănuță de factură romană, de culoare roșie. Alături de fragmente de cărămizi, olane, țigle și ceramică romană, au fost scoase la iveală mai multe piroane de fier, două chei romane și o aplică ajurată din bronz (carou 5) de tip ancoră, de dimensiuni 0,30×0,31cm.

BOROȘTENI - “Peștera Cioarei” (comuna Peștișani, județul Gorj).

Sit reprezentativ pentru habitatul musterian din endocarstul din Carpații Meridionali, cercetat sub conducerea dr. Marin Cărcimaru între 1979 - 1997, ajutat de cercetători de la Institutul de Arheologie “Vasile Pârvan” din București, studenți de la Facultatea de Istorie - Arheologie a Universității “Valachica” din Târgoviște și un grup de specialiști din Franța și Belgia.

În peșteră s-au descoperit numeroase piese litice musteriene din diorit, silex și cuarțit (majoritatea). Important este vârful de silex de tip Gravette descoperit în nivelul gravettian O, piesă care este atribuită nivelului O al culturii gravettiene orientale și nu a celei aurignaciene cum se acceptase până acum.

Materialul paleontologic recoltat a fost studiat de dr. Maryléne Patou-Mathis și dr. Patrick Auguste (I.P.H. Paris) și au relevat existența unui craniu întreg de *Ursus spelaeus* de talie mare în nivelul O, un craniu de felină în nivelul J, depus pe un postament de pietre, pe laturi fiind și trei fragmente de oase lungi.

PLEȘA (PORCENI) - castrul de pământ.

Cercetări efectuate de Cristian M. Vlădescu, R. Avram

În anul 1993, pentru precizarea stratigrafiei s-au deschis șapte secțiuni care au dus la dezvelirea șanțului de apărare (fossa), pe laturile de est și vest (este lat - la gură - de 4-6 m și adânc de 1,50 m), bermăi (doar pe latura de est), lată de 2 m. Agger-ul s-a surprins tot pe laturile de est și vest, fiind amenajat în chip de terasă, din pământ brun - roșcat, bine tasat. Pe laturile de est și vest și la colțul de sud-est s-a păstrat via sagularis pe o lățime de 2,50-4 m cu o grosime de 0,25 m, alcătuită din pietre de râu mici și mijlocii.

Având în vedere materialul arheologic descoperit, destul de sărac, precum și sistemul de întărire a agger-ului, fortificația de la Pleșa (Porceni) este considerat a fi un castru roman de campanie (aestiva), o parte din acesta fiind ridicat pe locul unei așezări geto-dace.

POLATA - "Câmpul lui Pătru"

Între anii 1983 - 1995, sub conducerea Venerei Rădulescu de la Muzeul Național de Istorie s-a cercetat sistematic un complex medieval constituit dintr-o curte boierească, datat în a doua jumătate a sec. al XIV-lea și prima jumătate a sec. al XVI-lea. Complexul cuprinde patru pivnițe de mari dimensiuni, datate în sec. XIV - XVI. Importante sunt detaliile construcțiilor arhitectonice - sistemul de boltire a gârliciului, încastrarea tocului ușii, pragului, fixarea stâlpilor de susținere a planșeului. Zidurile au

grosimi variabile, între 0,70 - 0,90 m și sunt ridicate din bolovani de râu legați cu mortar, rar este folosită cărămida medievală și cea romană și, în cazuri speciale, tuf vulcanic prelucrat în forma pietrei de talie. Așezarea a fost un centru administrativ cu rol de apărare militară situat pe unul din drumurile importante din vestul țării.

VÂRTOP, castru roman de pământ și așezare civilă, sec.II d.Hr.

Cercetări efectuate de Vasile Marinoiu, Gheorghe Calotoiu și Dan Ionescu de la Muzeul Județean Gorj.

În 1992, în așezarea civilă s-a descoperit un atelier cu zid de piatră în care au fost surprinse bârne de lemn, o mare cantitate de lipitură cu urme de nuiele. Aici s-au găsit monede din timpul împăraților Traian și Hadrianus, un opaiț cu inscripția "Fortis", fragmente de la un unguentarium și fragmente de terra sigillata de culoare roșie cu reprezentări antropomorfe, zoomorfe și vegetale. Cercetările continuate în 1993 în interiorul castrului printr-o secțiune de 22×2 m pe direcția sud-nord, au dus la dezvelirea unui horreum (vezi figura).

Horreum-ul a fost construit odată cu castrul, după cucerirea Daciei și a funcționat până în a doua jumătate a secolului II d. Hr., după o monedă de la Faustina Senior.

Resturile construcției păstrate au dimensiunile de 18 m pe latura de vest, 11, 70 m pe o porțiune din latura de sud, 7,70 m pe partea păstrată a laturii de nord, cea de est fiind distrusă. Fundația era din piatră de râu legată cu mortar de var, groasă de 90 cm și adâncă de 60 cm. Se păstrează fundațiile a doi contraforți exteriori pe latura de sud, trei pe latura de vest și unul pe latura de nord. Colțul sud-vestic este construit din patru rânduri de cărămizi suprapuse, tehnică folosită și pe latura de vest, la jumătatea distanței dintre contraforți. Lângă zidul horreum-ului, în exterior s-a găsit un vârf de săgeată cu mâner tubular și cu tăișul în formă de "coadă de rândunică".

La un km. sud - vest de castrul de la Vârtop și la 50 m est de Jiu au apărut cărămizi romane, care în urma sondajului efectuat au permis observarea unui mormânt roman, păstrat fragmentar, distrus de lucrările agricole. Mormântul era orientat est-vest, în prezent păstrându-se extremitatea vestică și o porțiune din cutia sa. Se pare că este vorba de un mormânt cenotaf.

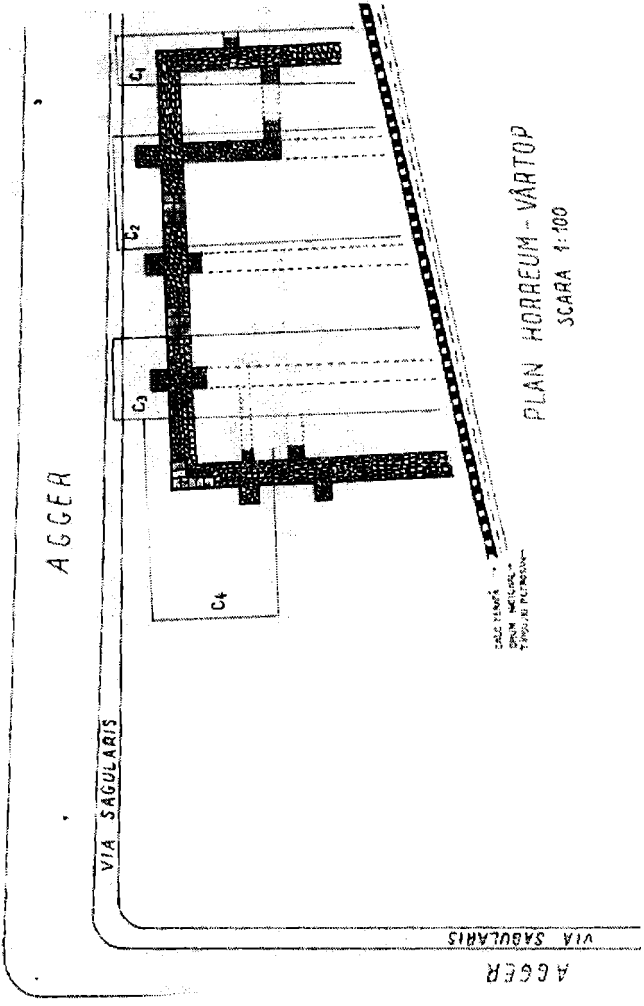
VÂRTOAPELE

(satul Vârtopu, comuna Ciuperceni, județul Gorj)
Sondaj efectuat de Gh. Calotoiu și Vasile Marinoiu.

În anul 1996, sub conducerea lui Gheorghe Calotoiu de la Muzeul Județean Gorj s-a efectuat un sondaj arheologic. Au fost cercetați doi tumuli, primul având diametrul de 12 m. iar al doilea la 14 m vest de primul, cu diametrul de 15 m. În primul tumul s-au descoperit câteva fragmente ceramice lucrate cu mâna, la adâncimea de 0,60 m de nivelul actual de călcare. În cel de-al doilea tumul, în sfertul "A", la aceeași adâncime, s-au găsit două cănuțe și o strachină cu gura în jos, așezate grupat. Vasele sunt executate cu mâna dintr-o pastă de culoare cărămizie cu pietricele ca degresant. Castronul cu buza invazată prezintă două tortițe cu orificii foarte mici.

După forma tumulilor și a vaselor ceramice descoperite, este vorba despre o necropolă ce poate fi datată în Hallstatt în secolele VI-V î. Hr. Această necropolă se adaugă la cea de mai mari dimensiuni de la Telești - Drăgoiești (cca 25 km est) cercetată în anii anteriori de specialiști de la Muzeul Județean Gorj.

Având în vedere importanța acestei necropole, ne-am propus continuarea cercetărilor în anii următori.

PLAN HORREUM - VARTOP

SCARA 1:100

SCALA 1:100
 PLANUL MĂSURĂ
 TROPICUL PENTRU PLANUL

AGGER

VIA SAGULARIS

VIA SAGULARIS

AGGER